

Відгук отримано
13.05.2017р.
Блоха
Валерія
Ф. пед. наук,
професор
Л.Хоружий

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.065
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та
психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

ВІДГУК ОФЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Коломієць Алли Миколаївни, доктора педагогічних наук, професора, проректора з наукової роботи, професора кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського на дисертацію **Смірної Валерії Андріївни** «Проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти», подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційного дослідження.

У час стрімкого розвитку цифрових технологій та переходу до цифрового суспільства особливо гостро постає питання забезпечення високої якості наукових досліджень. Дисертація Смірної Валерії Андріївни на тему «Проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти» є актуальним і своєчасним дослідженням, оскільки відповідає як теоретичним, так і практичним потребам в обґрунтуванні, розробці та впровадженні інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників (НПП) закладів вищої освіти (ЗВО). Дослідження спрямоване на дотримання принципів відкритості, прозорості, відкритого доступу до наукових публікацій і результатів досліджень НПП, підтримує ініціативи відкритої науки, що відповідає актуальним тенденціям Європейського простору вищої освіти. Важливість моніторингу результативності дослідницької діяльності НПП обумовлена низкою законодавчих і нормативних документів, а також вагою показників результативності наукових досліджень у міжнародних та українських освітніх рейтингах, адже високі позиції ЗВО в рейтингах є важливим показником якості освіти, сприяють підвищенню їх конкурентоспроможності та посилюють

привабливість для вітчизняних та іноземних здобувачів, науковців і стейкхолдерів.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних).

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що вперше визначено та науково обґрунтовано поняття «система моніторингу дослідницької діяльності НПП», «педагогічний супровід впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО»; визначено та обґрунтовано показники інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності, а саме: кількість публікацій, кількість цитувань, індекси цитування за даними наукометричних баз даних Scopus, Web of Science та Google Scholar; розроблено структурно-функційну модель інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, яка включає шість ключових компонентів – цільовий, управлінський, організаційний, технологічний, аналітичний, результативний; теоретично обґрунтовано і описано структуру цифрового профіля дослідника; розроблено методологію ранжування НПП за показниками дослідницької діяльності в інформаційно-аналітичній системі моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО; описано та обґрунтовано педагогічний супровід впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО; визначено критерії та показники ефективності інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО; визначено шляхи розвитку розробленої системи; уточнено зміст поняття «проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО».

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Проведене Смірною В.А. дослідження має як теоретичне, так і практичне значення. Теоретичне значення визначається тим, що здобувачкою окреслено феномен дослідницької діяльності в умовах цифрової трансформації та відкритої науки в Європейському просторі вищої освіти, науково обґрунтовано важливість системного моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО в умовах переходу до відкритої науки, здійснено порівняльний аналіз найбільш поширених систем для оцінювання та моніторингу результативності наукових досліджень і методологій найавторитетніших міжнародних освітніх рейтингів, узагальнено досвід систем моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО в українському та міжнародному просторі вищої освіти.

Практична значущість матеріалів дослідження полягає в тому, що здобувачкою розроблено структурно-функційну модель інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, яка

заснована на показниках ключових наукометричних баз даних – Scopus, Web of Science та Google Scholar. На основі структурно-функційної моделі спроектовано інформаційно-аналітичну систему моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, що дає змогу формувати цифрові профілі дослідників та здійснювати моніторинг результативності дослідницької діяльності НПП, який є підґрунтям для аналізу дослідницького складника діяльності кафедри, підрозділу та ЗВО загалом. Для педагогічного супроводу впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО Смірноюю В.А. розроблено навчально-методичний відкритий електронний комплекс із представлення результатів дослідницької діяльності НПП «Супровід інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти», який сприяє підвищенню рівня обізнаності НПП щодо використання інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО та інструментів для представлення та поширення результатів наукових досліджень у міжнародному та українському науково-освітньому просторі й розвитку цифрової компетентності НПП.

Матеріали дослідження можуть бути використані ЗВО під час моніторингу та оцінювання ефективності дослідницької діяльності НПП, проектуванні систем моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, а також у системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Зміст дисертації повною мірою розкриває тему наукового дослідження та відповідає визначеним меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Заслуговує на увагу обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, яка забезпечена належною теоретико-методичною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць (список використаних джерел налічує 229 джерел, із яких 104 – англійською мовою).

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Дисертація Смірної Валерії Андріївни є цілісним самостійним науковим дослідженням, яке містить нові наукові результати, що свідчать про особистий внесок здобувачки.

Визначені в дисертації завдання В. А. Смірнова виконала на високому науковому рівні. Здобувачка чітко сформулювала мету дослідження, вдало визначила завдання для її досягнення та обрала доцільні методи. Здійснила

експериментальну перевірку ефективності інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО та педагогічного супроводу її впровадження, провела кількісну та якісну обробку даних, аналіз та перевірку отриманих результатів експериментального дослідження щодо їхньої статистичної значущості.

Означене свідчить, що здобувачка опанувала методологію наукової діяльності, уміло застосовує її на практиці, набула необхідних теоретичних знань, умінь, навичок, загальних і спеціальних компетенцій, необхідних для доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Основні результати дослідження викладено в 13 наукових публікаціях, зокрема у 4-ох публікаціях (з них 3 – одноосібні) у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 публікації (у співавторстві), у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus; 8 публікаціях (з них 4 – одноосібні), у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

Апробацію результатів дисертації здійснено на чотирьох міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, в Університеті імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща) у межах програми академічної мобільності «Cultural and Scientific Promotion of the University», на семінарах й освітніх заходах на базі Київського університету імені Бориса Грінченка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Дисертація написана українською мовою та є обґрунтованою, логічно побудованою, містить необхідні узагальнення й висновки. Матеріали, подані у додатках, підвищують повноту сприйняття основного тексту.

Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, висновків до кожного з них, списку літератури та додатків. Загальний обсяг наукової праці складає 296 сторінок, що відповідає вимогам до обсягу дисертаційного дослідження.

У першому розділі здобувачкою представлено теоретичні основи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, розглянуто феномен дослідницької діяльності в умовах цифрової трансформації, на основі аналізу стратегічних нормативних документів Європейського союзу окреслено важливість прозорого, відкритого, доступного

представлення результатів наукових досліджень в Європейському просторі вищої освіти, здійснено аналіз та узагальнення українського та зарубіжного досвіду використання інструментів для моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО.

У другому розділі досліджено та узагальнено досвід систем моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО в українському і міжнародному просторі вищої освіти, розроблено структурно-функційну модель інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, засновану на показниках результативності наукових публікацій НПП у найбільш вагомих наукометричних базах даних – Scopus, Web of Science та Google Scholar, спроектовано та розроблено інформаційно-аналітичну систему моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО з урахуванням розробленої структурно-функційної моделі, яка забезпечує можливість здійснювати цілісний моніторинг показників дослідницької діяльності НПП ЗВО.

У третьому розділі описано перебіг і результати експериментального дослідження, обґрунтовано та описано педагогічний супровід впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, визначено шляхи розвитку системи, науково обґрунтовано ефективність розробленої інформаційно-аналітичної системи та педагогічного супроводу її впровадження.

Дисертація Смірної Валерії Андріївни є завершеною науковою працею, оформленою відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз тексту дисертації та наукових публікацій, в яких висвітлено наукові результати, дає підстави для висновку, що дисертація В. А. Смірної є завершеною кваліфікаційною науковою працею, виконаною на належному науковому рівні з дотриманням правил академічної доброчесності. В тексті не виявлено некоректного цитування, ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Дисертація В. А. Смірної характеризується системним підходом і послідовністю викладу. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію, вважаємо за необхідне виокремити деякі дискусійні положення:

1. Здобувачкою представлено узагальнену таблицю показників дослідницької діяльності, які використовуються в українських ЗВО під час

побудови рейтингів дослідницької діяльності. Для посилення змістової цінності аналізу доцільно було б доповнити порівнянням показників дослідницької діяльності, які використовуються при формуванні рейтингів дослідницької діяльності в закордонних закладах вищої освіти.

3. Розроблений здобувачкою педагогічний супровід упровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО є достатньо обґрунтованим та експериментальна перевірка його ефективності цілком переконлива, однак вважаємо, що варто було б в додатках представити розроблені методичні матеріали та рекомендації із використання інструментів для моніторингу результативності дослідницької діяльності, у тому числі на основі технологій штучного інтелекту, аналізу показників цитування та індивідуальної траєкторії розвитку НПП, оскільки вони мають вагому практичну значущість для науково-педагогічних працівників.

4. Загалом опонована дисертація оформлена відповідно вимог, однак трапляються окремі мовні огріхи.

Висловлені зауваження дискусійні, мають переважно рекомендаційний характер, не впливають на наукову новизну та практичне значення й не суперечать тому, що дисертація є завершеною, уміщує теоретичні та методичні положення та висновки, сформульовані здобувачкою особисто.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачкою теоретичних знань, відповідних умінь, навичок і компетентностей.

Ознайомлення із текстом дисертації свідчить про те, що Смірнова Валерія Андріївна має високий рівень теоретичних знань, практичних умінь, навичок і компетентностей. У процесі дослідження здобувачка продемонструвала високий рівень аналітичних здібностей, вміння систематизувати та узагальнювати отриману інформацію. Виявила здатність самостійно опрацьовувати й критично осмислювати матеріали, гнучко підходити до вирішення поставлених завдань, робити обґрунтовані висновки на основі отриманих результатів.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня та з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Аналіз дисертації та наукових публікацій, в яких висвітлено наукові результати, дає підстави зробити висновок, що дисертаційне дослідження Смірнкової Валерії Андріївни на тему «Проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти» є завершеним науковим дослідженням і відповідає п. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами).
наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про
затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством
юстиції України 03.02.2017 за №155/30023, а авторка роботи – Смірнова Валерія
Андріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи,
професор кафедри педагогіки, професійної освіти
та управління освітніми закладами
Навчально-наукового інституту педагогіки,
психології, підготовки фахівців вищої
кваліфікації Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Алла КОЛОМІЄЦЬ

Зразок підпису *Коломієць А.М.*
Засвідчую
Зав. канцелярією *Костюк Р.А.*
"30" 04 2024р.